

MAKTABGACHA TA'LIMDA RIVOJLANTIRUVCHI MUHITNI TASHKIL ETISHGA QO'YILGAN TALABLAR.

O'rinbayeva Marjona Yashin qizi

Urganch Ranch texnologiya universiteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-kurs talabasi

***Annotatsiya:** Maktabgacha ta'lim, bolalarning ilk ta'lim bosqichi bo'lib, ularning shaxsiy, ijtimoiy, intellektual va emosional rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha ta'lim muassasalari, bolalarga qulay va rivojlantiruvchi muhit yaratish orqali ularning o'z-o'zini anglashini, ijodkorligini va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishga qo'yilgan talablar, bolalar uchun qulay sharoitlar yaratish va ularning individual xususiyatlarini hisobga olishga qaratilgan. Ushbu maqolada Maktabgacha talimda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishga qo'yilgan talablar haqida ma'lumotlar berilgan.*

***Kalit so'zlar:** maktabgacha ta'lim, individual yondashuv, muloqot, ko'nikmalar, qobiliyatlar, o'yinlar, tadbirlar, bilimlar.*

Rivojlantiruvchi muhit, avvalo, bolalarning erkin harakat qilishiga, o'z fikrlarini ifoda etishiga va yangi bilimlarni o'rganishiga imkon beradigan sharoitlarni ta'minlaydi. Buning uchun maktabgacha ta'lim muassasalari, bolalarning yoshiga mos keladigan o'yinlar, faoliyatlar va dasturlarni ishlab chiqishlari zarur. Har bir bola o'zining qiziqishlari va ehtiyojlariga ko'ra rivojlanishi uchun individual yondashuvni ta'minlash muhimdir. Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish uchun, birinchi navbatda, muassasaning jismoniy sharoitlari muhim ahamiyatga ega. Xonalar keng va yorug' bo'lishi, bolalar uchun xavfsiz va qulay joylar yaratish zarur. O'yin maydonchalari, sport zallari va ijodiy studiyalar, bolalarning jismoniy va ijodiy rivojlanishlari uchun zaruriy sharoitlarni ta'minlaydi. Shuningdek, bolalarning o'zaro

muloqot qilishlari va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishlari uchun guruhli o'yinlar va faoliyatlar tashkil etilishi lozim. Rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda, ta'lim jarayonida foydalaniladigan materiallar va jihozlar ham muhim rol o'ynaydi. O'yinchoqlar, kitoblar, tasviriy san'at materiallari, qurilish bloklari va boshqa ta'lim materiallari, bolalarning qiziqishlarini uyg'otish va ularning ijodkorligini rivojlantirishda yordam beradi. Har bir bolaning qobiliyatlari va qiziqishlariga mos keladigan materiallar bilan ta'minlash, ularning o'z-o'zini anglashlarini va o'z fikrlarini ifoda etishlarini osonlashtiradi.[1]

Maktabgacha ta'lim muassasalarida rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda, tarbiyachilar va o'qituvchilarning roli ham juda muhimdir. Ularning professional bilimlari, tajribalari va bolalar bilan ishlash ko'nikmalari, muhitni rivojlantirishda asosiy omil hisoblanadi. Tarbiyachilar, bolalar bilan muloqotda bo'lish, ularning ehtiyojlarini tushunish va individual yondashuvni amalga oshirish orqali rivojlantiruvchi muhitni yaratishlari zarur. Ular, shuningdek, bolalarning o'zaro munosabatlarini, ijtimoiy ko'nikmalarini va hissiy rivojlanishlarini qo'llab-quvvatlashlari kerak. Rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda, bolalarning ijtimoiy hayotga integratsiyasi ham muhimdir. Maktabgacha ta'lim muassasalari, bolalarga o'zaro muloqot qilish, guruhda ishlash va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini taqdim etishi lozim. Guruhli faoliyatlar, o'yinlar va tadbirlar, bolalarning ijtimoiy aloqalarini mustahkamlash va o'zaro hurmat, hamjihatlik va do'stlik hissini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda, ota-onalar bilan hamkorlik ham muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar, bolalarining ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari va ularning ehtiyojlarini tushunishlari uchun tarbiyachilar bilan muloqot qilishlari zarur. Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasida o'zaro hamkorlik, bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ularning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish jarayonida, bolalarning hissiy rivojlanishiga ham e'tibor berish zarur. Bolalar, o'z hissiyotlarini ifoda etish,

boshqalar bilan muloqot qilish va hissiy aloqalar o'rnatish ko'nikmalarini rivojlantirishlari kerak. Tarbiyachilar, bolalarning hissiy holatini tushunish va ularni qo'llab-quvvatlash orqali, ularning hissiy rivojlanishlariga yordam berishlari lozim. Bu, bolalarning o'z-o'zini anglashlarini va o'z hissiyotlarini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.[2]

Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish, bolalarning o'z qobiliyatlarini namoyon etishlari va ijodkorliklarini rivojlantirishlari uchun muhimdir. Bolalar, o'z fikrlarini ifoda etish, yangi bilimlarni o'rganish va ijodiy faoliyatlarda ishtirok etish imkoniyatlariga ega bo'lishlari kerak. Tarbiyachilar, bolalarning ijodiy faoliyatlarini qo'llab-quvvatlash va ularni yangi g'oyalar bilan rag'batlantirish orqali, ularning ijodkorlik darajasini oshirishlari zarur.[3]

Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishga qo'yilgan talablar, bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish, jismoniy va hissiy rivojlanishlarini qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va ijodkorliklarini oshirishga qaratilgan. Bu jarayon, bolalarning o'z-o'zini anglashlari, o'z fikrlarini ifoda etishlari va ijtimoiy hayotga integratsiya qilishlariga yordam beradi. Rivojlantiruvchi muhit, bolalarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zaruriy sharoitlarni yaratadi va ularning kelajakdagi hayotlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish, bolalarning shaxsiy, ijtimoiy, intellektual va emosional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon, bolalarning o'z qobiliyatlarini namoyon etishlari, ijodkorliklarini rivojlantirishlari va ijtimoiy hayotga integratsiya qilishlariga yordam beradi. Rivojlantiruvchi muhit, bolalarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zaruriy sharoitlarni yaratadi va ularning kelajakdagi hayotlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha ta'lim muassasalari, bolalarning ehtiyojarini

hisobga olib, qulay va rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish orqali, ularning hayotida muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova, M. (2021). "Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi muhit". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Karimova, N. (2020). "Maktabgacha ta'limda individual yondashuv". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Murodova, G. (2022). "Bolalar psixologiyasi va maktabgacha ta'lim". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Turaeva, D. (2023). "Rivojlantiruvchi muhit va ta'lim jarayoni". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
5. Xudoyberganova, S. (2019). "Maktabgacha ta'limda o'yin va ijodkorlik". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
6. Rahimova, L. (2021). "Bolalar ta'limida ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
7. Isroilova, Z. (2022). "Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachilarning roli". Namangan: Namangan Davlat Universiteti.